

Dârülmülk Konya

TARİH, KÜLTÜR, SANAT VE MEDENİYET
2023 / 2

“Vuslat”ın
750. yılında
Hz. Mevlânâ
ÖZEL SAYI

Konya Dârülmülk

KONYA BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ
ADINA SAHİBİ
Uğur İbrahim Altay

YAYIN KURULU

Ahmet Emre Bilgili

Azmi Özcan

Beşir Ayvazoglu

Coşkun Yılmaz

Erhan Afyoncu

Hilmi Şenalp

Mahmut Erol Kılıç

Mustafa Fayda

Mustafa S. Küçükbaşçı

Özkul Eren

Şükrü Koyuncu

GENEL YAYIN YÖNETMENİ

Mustafa S. Küçükbaşçı

Coşkun Yılmaz

YAZI İŞLERİ MÜDÜRÜ

Ahmet Bilgiç

YAYIN KOORDİNATÖRÜ

Osman Demirtaş

EDİTÖR

Ekrem Aytaç

Mehmet Bilal Yamac

SANAT YÖNETMENİ

Özkul Eren

GRAFİK TASARIM ve UYGULAMA

Yasin Ilıcalı

FOTOĞRAF

Konya Büyükşehir Belediyesi Arşivi

İzzet Keribar

Ekrem Aytaç

2023-2

BASKI

Seçil Ofset

100. Yıl Matbaacılar Sitesi 4. Cadde No: 77

Bağcılar-İstanbul

www.secilofset.com • Sertifika No: 44903

İLETİŞİM

Konya Büyükşehir Belediyesi

Kültür ve Sosyal İşler Daire Başkanlığı

Mevlana Kültür Merkezi Çimenlik Mahallesi

Aslanlı Kışla Caddesi No: 8 Karatay/KONYA

Tel: 444 55 42

web: www.konya.bel.tr

e-mail: darülmülk@konya.bel.tr

MERHABA...

Türk-İslâm düşüncesinin insan formunda tecessümü olarak nitelenebilecek Hz. Mevlânâ, Dârülmülk Konya'nın ikinci sayısının gündemini teşkil ediyor. Konya ve Hz. Mevlânâ, biri olmadan diğerinin düşünülmemeyeceği madde ve ruh bütünlüğünün ifadesi. Bu tecelli her biri düşünce dünyamızın ufuklarını zenginleştiren seçkin yazarlarımız tarafından çeşitli yönleri ile kaleme alındı ve tarihe not düşüldü. Bu yazılar özel hazırlanan illüstrasyon ve görsel malzemelerle de desteklendi.

Milletleri büyük yapan bir husus da kader anlarındaki davranış kabiliyetleridir. Adeta kurucu mayanın her hal ve şartta yaşatılması anlamına gelen bu kabiliyet tam da ihtiyaç duyulduğu anda kendi içinden yetişen nefeslerin sıcaklığı ile harekete geçer. 13. yüzyıl böyle bir kader anıdır. Türk-İslâm geleneği tarihin kaydettiği en çetin imtihanlardan biri ile karşı karşıyadır. Bir taraftan Moğol istilâsı diğer taraftan Haçlı saldırıları ile maruz kalman girdaptan kurtulma başta Hz. Mevlânâ olmak üzere Yunus Emre, Hünkar Hacı Bektaş, Hacı Bayram Veli, Şeyh Edebali, Abi Evren ve daha niceleri gibi

gönül erlerinin yeşerttiği mayanın hayatıyeti ile yeni bir yolculuğu başlatmıştır. Bu gönül erlerinin her biri yanmış yıkılmış bir coğrafyada bütün ümitlerini kaybetmiş insanlara yeni bir hayat nefesi üflediler. Her biri aynı hakîkatı kendi dilince seslendirdi.

Tarihin yetiştirdiği en güzîde şahsiyetlerden biri olan Mevlânâ Celâleddîn-i Rûmî de “Toprağa sevgiden başka bir tohum ekmeyiz” diyerek Türk-İslâm medeniyet anlayışının temel harcının sevgi olduğunu tebeyyün ettirmişti. İşte bu harcı korumak yarınların teminatıdır. Ancak geleneği korumak onu müzelik malzeme keyfiyeti ile değil yaşayan bir değer olarak yarınlara aktarmak ile anlamlı hale gelir. Onun için de yine Hz. Mevlânâ’nın ifadesiyle “Yeni şeyler söylemek” gereklidir. Her dem yenilenmek her an tazelenmek.

2023 senesi vuslatın 750. yılı münasebetiyle bütün dünyada “Mevlânâ Yılı” olarak idrak edilecek. Onun için Konya’ya ve bize düşen büyük sorumluluklar var. İlim ve irfan müktesebatımızın bütün dünyaya yeniden takdimi için bu vesileyi bir imkân olarak değerlendirip tarihin bu en muteber isimlerinden birinin rehberliği ile sevginin bütün hal ve tecellilerini yeniden mahzun ruhlara üflemek lâzım. Dârülmülk Konya bu sayısına bu saikle hazırlandı.

Kıymetli okuyucularımız; dergimizin bu sayısı baskı aşamasında iken bir başka vuslat daha gerçekleşti ve çok kıymetli Prof. Dr. Mustafa Sabri Küçükaşcı hocamız dar’ül-bekaya irtihal eyledi. O olmasaydı bu dergi ete kemiğe bürünemezdi. Âdeta mesuliyetini ikmal ile bizlere emanet bırakıp sonsuzluk yolculuğuna çıkar gibi gitti. Konya’nın Türk-İslâm âlemine hediye ettiği yiğit bir kıymet olarak ardında nice güzellikler bırakıp Rahmet-i rahmâna kavuştu. Dârülmülk Konya’da bu güzelliklerden olduğu için vuslat sayımız onun aziz hatırasına ithaf olunur. Makamı âli, menzili mübarek olsun.

Dergimizin yayınıyla ilgili kararlılığı ve yayın kurulunun kararlarına desteğinden dolayı Konya Büyükşehir Belediye Başkanımız Uğur İbrahim Altay’a, yazarlarımıza, tasarım ekibine, katkıda bulunan bütün dostlara müteşekkirimiz.

YAYIN KURULU

MUSTAFA SABRİ KÜÇÜKAŞCI
22 Aralık 1963 - 29 Temmuz 2023

*Bir talebe heyecanı,
muhabbeti ve gayretiyle hazırladığı
“Vuslat” Özel Sayımızı
son bir hatıra gibi bırakarak aramızdan ayrılan
muhterem hocamızı sevgi, saygı ve
rahmetle yâdediyoruz.*

Dâriülmülk
Konya

İÇİNDEKİLER

06
MEVLÂNÂ VE YUNUS SELÇUKLU'DAN OSMANLI'YA MEVLEVÎLİK
BEŞİR AYVAZOĞLU

14
NİÇİN MEVLÂNÂ VE NİÇİN ŞİMDİ?
SEYYİD HÜSEYİN NASR

18
ÂLİM VE DEVLET ADAMI İLİŞKİSİNDEN İLİM VE SİYÂSET
İLİŞKİSİNE
TAHSİN GÖRGÜN

26
MEVLEVÎLİK VE HAT SAN'ATI
UĞUR DERMAN

42
MAHMUT EROL KILIÇ İLE İRFAN GELENEĞİMİZ VE HZ. MEVLÂNÂ
ETRAFINDA "İKİMİZİN KALBİ BİRDİR, SEN BENİMSİN; BEN SENİNİM"
MUSTAFA SABRİ KÜÇÜKAŞCI

62
HZ. MEVLÂNÂ VE İNSANLAR ARASINDAKİ FARKLAR
ŞULE GÜRBÜZ

78
VARLIK VE RUH ANLAYIŞI BİLİMSEL BİLGİ-HZ. MEVLÂNÂ
M. EMİN ÜNAL

84
İNCİRE LAYIK OLDUĞUNU DÜŞÜNEN KUŞÇAĞIZLAR DEĞİLSEK
AVUCUMUZDAKİ SÜT NEREDEN?: BİR "MEVLÂNÂ FELSEFESİ"NE
NEDEN İHTİYAÇ DUYARIZ?
EMİNE CANLI

110
MEVLÂNÂ DERGÂHI VE KALEMİŞLERİ
ALİ FUAT BAYSAL

116
KONYA'DA MESNEVÎHANLIK GELENEĞİ VE MESNEVÎHANLAR
AHMET ÇELİK • HASAN YAŞAR

156
ÂLGİ İLE HAKİKAT ARASINDA İNSAN
ABDULLAH KUŞLU

164
"PEYGAMBERİMİZİN YOLU AŞKTIR..."
SÂFİ ARPAGUŞ

174
İKİ KİTAP, TEK HAKİKAT: MESNEVÎ-Yİ ŞERİF VE
MUHAMMEDİYYE
MEHMET BİLAL YAMAK

181
MOĞOL KUMANDANI BAYCU, MEVLÂNÂ VE KONYA
NADİR KARAKUŞ

188
MEVLÂNÂ'NIN HUZURU
YAVUZCAN GÖKÇER • MELİKHAN KİRAZOĞLU

222
İZMİR MEVLEVÎHÂNESİ VE NEYZEN TEVFİK
MEHMET DEMİRCİ

228
YAPAY ZEKÂNIN DİLİYLE MEVLÂNÂ CELÂLEDDİN
HASAN AKAY

236
BİR TURİZM OBJESİ OLARAK 'GÖRSEL MEVLEVİLİK'
AHMET EMRE BİLGİLİ

252
BEYAZIT YAZMA ESER KÜTÜPHANESİ'NDE
MİNYATÜRLÜ MESNEVÎ-İ MANEVÎ NÜSHASI
BEKİR ŞAHİN

262
MESNEVÎ'DEN BİR HİKÂYE HZ. ÖMER VE İHTİYAR
ÇALGICI
AHMET ANGI

274
HZ. MEVLÂNÂ VE İRFÂN
ALİ TEMİZEL

284
MEVLÂNÂ'NIN ESERLERİNDE ÜRETİM VE ÇALIŞMA
ADEM ESEN

300
ŞEMS VE MEVLÂNÂ
ABDULKERİM SURUŞ • MELİKHAN KİRAZOĞLU

312
MEVLÂNÂ
MUSTAFA ASIM KÜÇÜKAŞCI

Mesnevî dersi

KONYA'DA MESNEVÎHANLIK GELENEĞİ VE MESNEVÎHANLAR

AHMET ÇELİK - HASAN YAŞAR

Hız. Mevlânâ Celaleddîn-i Rûmî'nin altı cilt halinde 25.700 beyitten oluşun *Mesnevî*'sini dergâh, konak ve camilerde;

- belirli bir topluluğun huzurunda okuyan,
- nadiren teganni eden,
- bazı kelime, kavram ve sembolleri şerh edip açıklayan,
- ilgili bölüm, beyit yahut mısranın telmih ettiğı ayet ve hadislere işaret ederek şerh eden ve ele alınan tasavvufî konuları öğretenlere "Mesnevîhan" denir.¹

İlk Mesnevîhan, Hız. Mevlânâ'nın kâtibi olan Hüsameddin Çelebi'dir. Hüsameddin Çelebi, Hız. Mevlânâ'nın yakınında bulunmuş, *Mesnevî*'yi yazmış ve Hız. Mevlânâ'dan manasını bizzat öğrenmiş ve çeşitli zamanlarda isteklilere Mesnevî'yi okutmuştur. Bu bakımdan, Hüsameddin Çelebi "Mesnevîhanlık" görevinin ilk müessisidir.

Hüsameddin Çelebi, önce Siraceddin Mesnevîhan'ı, daha sonra da Hız. Mevlânâ'nın oğlu Sultan Veled'i "Mesnevîhan" olarak yetiştirmiştir. Başlangıçta "postnişin" ile "Mesnevîhan" aynı kişi iken Sultan Veled'den sonra postnişin olan Ulu Arif Çelebi, Mevlevîliği farklı bölgelerde yaymak için zamanını yolculuklara ayırmış ve Konya'daki

âsitânede postnişine vekâleten başka kişiler Mesnevîhan olarak görevlendirilmeye başlanmıştır. Hüsameddin Çelebi'den Mesnevîhanlık icazeti alan Siraceddin Mesnevîhan başta olmak üzere, Ahmet Eflâki Dede, Abdülvahhap Hemedânî ve Sevâkıb müellifi Mahmut Dede gibi postnişin olmayan Mesnevîhanlar olarak âsitânede görev yapmışlardır.

Mesnevî şarihi İsmail-i Ankaravî, Mesnevîhanlığa dair şu değerlendirmeleri yapmaktadır:

"Gerçek şudur ki Mesnevî-i Şerîf kitâbını iyi bir şekilde bilen cehâlet ve gâfletten kurtulur. Mesnevî'nin muhtevasıyla amel eden kimse, rabbânî âlimler ve Hak mürşidleri mertebesine erer. Ancak Mesnevî'yi şuurlu bir biçimde bilmek, sadece şerhler vâsıtasıyla mümkün değildir. Mürşidi olmayan bir kimsenin de Mesnevî'den bildiğıyle amel etmesi bir netice vermez. Mesnevî'nin kâmil bir üstâddan öğrenilmesi ve mürşidin Mesnevî hakkında buyurdıkları üzere amel edilmesi gerekir. O zaman kişi, Mesnevî'den bir ilim sâhibi olur; peygamberler ve velîlerin ulaştıkları mertebe ve menzillere erer. Bu tarîkatta sülûk edenlerin, Mesnevî'deki ilmi ya şerhlerle ya bir kimseden okumakla ya da okuma yazma bilmiyor iseler yani ümmî iseler ricâl mertebesinde olan azîzlerin ağızlarından dinlemekle almaları gerekir. Böylece câhil ve gâfil kalmassınlar. Tarikattaki sülûkları onun bunun sözüne binâen olmasın. Zîrâ

¹ Mehmed Zeki Pakalın , Tarih Deyimleri ve Terimleri Sözlüğü, İstanbul 1971 , c. 2, s. 490; Bilal Kemikli, "Mesnevîhan", TDV İslâm Ansiklopedisi, c. 6, s. 326; M. Orhan Okay, Osmanlı'da "Mesnevîhanlık Gelenegi ve Son Mesnevîhanlardan Tahiriülmevlevî", X. Millî Mevlânâ Kongresi, 2-3 Mayıs 2002, Konya, 2002, 2-3 Mayıs 2002, s.310

Konya Mevlevileri

tarıkatta engeller pek çoktur. Ayrıca taklid ile kendilerini şeyh ve mürşid kabul ettirip, evliyâ sözleri söyleyen birçok düzme kişi vardır.” (Ankaravî, 2001, s.137)

Mesnevîhanlık için klasik tertipte, öncelikle Hz. Mevlânâ ve Mevlevîlik tarikatıyla ilgili temel birtakım bilgiler edinilir. Ardından Hakim Senaî'nin eserleri ve Feridüddin Attar'a ait, *Pendname*, *Îlâhîname* ve *Mantıkû't-tayr* isimli eserler okunur. Devamında Hâfız ve Sâdi divanları okunur ve Mesnevî

okunmaya başlanır. Mesnevî şerh edilecek hâle gelindikten sonra Mesnevîhanlık izni verilir.²

Mesnevîhanlık Beratları

Osmanlı Devleti'nin son dönemlerinde Mesnevîhanlıkla ilgili olarak padişah tarafından verilen veya yenilenen beratlarla görülebilmektedir.

² Cihat Arınç, “Mevlânâ Bendesî Şefik Can Dede”, *Anlayış*, Nisan 2005, sy.23. s.82

“Büyük sırları açan, efendimiz, Mevlânâ’mız böyle buyurmuştur. Bu ne yıldız falıdır, ne gaipten haberdır, ne de rüya! Allah’tan ilhamdır, doğrusunu Allah bilir.”

Mevlânâ Celâleddîn-i Rûmî Evkâfî’ndan ücretini alan ve Mevlânâ Dergâhı’nda postnişin olan Mehmed Sa’îd’in elindeki eski berâtın 23 Ocak 1840 tarihinde yenilenmesine dair berat Mevlânâ Müzesi Arşivi’ndedir.

“Hüve’llabü’l-azîzi’l-mu’in

Abdulmecîd Hân bin Mahmûd el-muzaffer dâ'imâ

Nişân-ı şerîf-i âlişân-ı sâmi-mekân-ı sultânî ve tuğrâ-yı garrâ-yı cibân-sitân-ı hâkânî hükmü oldur ki Bin ikiyüz elli beş senesi Rebî’ül-âhîrinin on dokuzuncu günü tabt-ı ‘âlî babt-ı ‘Osmânî üzere cülûs-ı hümayûn-ı meymenet-makrûnum vâkî’ olup ‘umûmen tecdîd-i berevât olunmak fermânım olmağın binâen ‘âlâ zâlik Haremeyni muhteremeyne mülhak evkâfdan Konya’da vâkî’ merhûm ve mağfûrun lehü Celâleddîn-i Rûmî kuddise sırrihü’l-‘azîz evkâfından almak üzere yevmî kırk akçe vazîfe ile Mesnevîhan-ı câmi-i şerîf-i âsitâne-i müşâriin-ileyh cibetlerine mutasarrıf olan Dergâh-ı Mevlânâda postnişin-i irşâd olan işbu râfi-i tevkî-i refî’î şân-ı hâkânî ift ihârûs-sulabâ’îs-sâlikîn Mehmed Sa’îd dâme takvâhü yedinde olan ‘âtîk berâtın der-sââdetime getirüp tecdîdin ricâ etmeğın hakkında mezîd-i ‘inâyet-i pâdişâhânem zubûra gelüp ‘âtîk berâtı mücibince târîh-i mezbûrdan müceddeden bu berât-ı hümayûnumu virdim ve buyurdum ki mûmâ-ileyh Mehmed Sa’îd dâme takvâhü ulûb-ı sâbık üzere cibet-i mezbûra mutasarrıf olup edâ-yı hizmet eyledikden sonra ta’yîn olunan yevmî kırk akçe vazîfesin evkâf-ı müşâriin-ileyh mahsûlünden mütevellisi olanlar yedinden abz eyleye şöyle bileler ‘âlâmet-i şerîfeme i’timâd kılalar tabriren fi(l-yevmî)s-sâmin ve’l-âşer min şehr-i

Zîl-ka’de sene hamse ve hamsîn ve mi’eteyn ve elf (18 Zîl-ka’de 1255 / 23 Ocak 1840). Be-makâm-ı Kostantiniyye el-mabrûse.”³

Konya’da Hazret-i Mevlânâ Türbesi’nde Mesnevîhanlık yapan Mevlânâ sülâlesinden Seyyid İsmâil Çelebi’nin ölümüyle yerine oğulları Mehmed Sa’îd ve İsmâil Çelebilerin tayinine dâir 10 Aralık 1848 tarihli berât ise şu şekildedir:

Hüve’l-mu’in

Abdulhamîd Hân bin Abdumecîd el-muzaffer dâ'imâ

Nişân-ı şerîf-i âlişân-ı sâmi-mekân-ı sultânî ve tuğrâ-yı garrâ-yı cibân-sitân-ı hâkânî hükmü oldur ki Haremeyn-i şerîfeyn hazînesinden mazbût evkâfdan İstanbul ve gayride vâkî’ vezîr-i a’zam-ı esbak müteveffa Gâzî Murâd Pâşâ Evkâf-ı Şerîfî’nden almak üzere yevmî bir akçe vazîfe ile Konya’da Hazret-i Mevlânâ Türbe-i Şerîfî’nde nisf hisse Mesnevîhanlık cibeti mutasarrıfı sülâle-i Hazret-i müşâriin-ileyhden Seyyid İsmâ’îl Çelebi’nin vefâtı vukû’uyla mahlûlünden kendülere tevcih ve yedlerine berât-ı şerîfim i’tâsı husûsunu oğulları Mehmed Sa’îd ve İsmâ’îl Çelebiler zîde salâhubümâ bâ-‘arz-ı hâl niyâz ve istid’â etmiş ve nisf hisse cibet-i mezkûre mûmâ-ileyhin ‘ubdesinde olduğu hînü’l-kabûl tebeyyün eylemiş olup ancak hazret-i müşâriin-ileyh vakfi dâbilinde bulunan evkâfın tevcihâtının iktizâ-yı icrâsı nizâmına tatbîken bu tarafa ‘arz ve inhâ

³ Bayram Ürekli, İzzet Sak, Konya Mevlânâ Müzesi Arşivinde Bulunan Fer-mân ve Berâtlar, Konya 2021, s. 54-55

Konya Mevlânâ Camii
ve Türbesi

olunması nizâmından olduğunu müş'ir sene-i sâbika evâbir-i şehri-i Şa'bânında cânib-i nezâret-i evkâf-ı hümayûnumdan isti'lâm olunmuş ve fi'l-bakîka nısf hisse cihet-i mezbûre mûmâ-ileyhin 'uhdesinde iken vefâtı vukû'bulduğu ve merkûmânın sulbî oğulları olarak her vecible ehl ve erbâb oldukları beyânıyla 'uhdelerine tevcihi husûsu ift ihârü's-sulabâ'îs-sâlikîn muhtârü'l-etkryâ'î'l-vâsılîn kâşif-i esrârî'l-mesnevî vâkıf-ı rumûzî'l-ma'nevî Konya'da Hazret-i Mevlânâ Celâleddîn-i Rûmî kuddise sırrihüs-sâmî hângâhında bi'l-fi'l seccâdenişin olan Mehmed Sa'îd Çelebi dâme feyzubü tarafından

'arz ve inhâ olunmuş olduğundan nısf hisse cihet-i mezbûre müteveff â-yı merkûmun mahlûlünden oğulları merkûmân işbu râfi'ân-ı tevkî-i refî'i-şân-ı hâkânî Mehmed Sa'îd ve İsmâ'il Çelebiler zîde salâhubümâyâ ber-mücib-i nizâm-ı bi'n-nefs bilâ kusûr edâ-yı hidmet itmek ve terk ve tekâsül iderler ise refllerinden âhara virilmek şartıyla tevcih ve yedlerine berât-ı şerîfîm i'tâ olunmak bâbında efâhim-i ricâl-i Devlet-i 'Aliyye'mden hâlâ evkâf-ı hümayûnum nâzırı ift ihârü'l-e'âlî ve'l-e'âzîm 'Alî Şefîk Beg dâme 'ulüvvübü i'lâm eylemiş olmağla mücibince tevcih olunmak ferâmânım olmağın

*baklarında mezîd-i 'inâyet-i pâdişâhânem zubûra
gelüp bin ikiyüz altmış beş senesi Mubharremü'l-
harâmının onuncu günü târîhiyle bu berât-ı
şerîfimi virdim ve buyurdum ki mûmâ-ileyhimâ
Mehmed Sa'îd ve İsmâ'il Çelebiler zîde salâhubümâ
bababaları müteveffâ-yı merkûmun mahlûlünden
şart-ı mezkûr üzere nısf hisse cihet-i mezbûra
mutasarrıfı ar olup ta'yîn olunan yevmî bir akçe
vazîfelerin evkâf-ı müşâriin-ileyh mahsûlünden
kâ'im-makâmı olanlar yedinden abz eyleyeler şöyle
bileler 'alâmet-i şerîfeme itimâd kılalar tabirîren
fil-yevmî'r-râbî 'aşer min şehr-i Muharremi'l-*

*harâm li-sene hamse ve sittîn ve mi'eteyn ve elf (14
Mubharrem 1265 / 10 Aralık 1848). Be-makâm-ı
Kostantiniyye el-mabrûse.*⁴

Hazret-i Mevlânâ Türbesi'nde Mesnevîhanlık yapan Mehmed Sa'îd ve İsmâ'il ibn Seyyid İsmâ'il Çelebilerin ellerindeki eski berâtın 20 Nisan 1880 tarihinde yenilenmesine dair bir diğer berat ise şöyledir:

⁴ Bayram Ürekli, İzzet Sak, Konya Mevlânâ Müzesi Arşivinde Bulunan Fer-mân ve Berâtlar, Konya 2021, s.194-195

Vâled Çelebi

*Hüve'l-mu'in
Abdulhamîd Hân bin Abdulmecîd el-muzaffer
dâ'imâ*

*Nişân-ı şerîf-i 'âlîşân-ı sâmi-mekân-ı sultânî ve
tuğrâ-yı garrâ-yı cihân-sitân-ı hâkânî nefze bi'l-
'avni'r-rabbânî hükmü oldur ki;*

*Bin ikiyüz doksan üç senesi Şa'bân-ı şerîfin on
birinci günü taht-ı 'âlî-i baht-ı 'Osmânî üzere cülûs-ı
hümâyûn-ı meymenet-makrûn-ı mülûkânem vâki'
olup 'umûmen tecdid-i berevât olunmak kâ'ide-i
mer'îye-i saltanat-ı seneniyeden olunmuş olduğuna*

*binâ'en memâlik-i şâhânemde bulunan bi'l-cümle
hademe-i evkâf ve sâ'ireye cânib-i hazîne-i evkâf-ı
hümâyûnumdan itâ kılınmış olan berevât-ı şerîfe
kuyûduyla tatbîk ve mu'âmelât-ı aklâmiye-i sâ'iresi
tedkîk olunarak müciblerince ashâbı yedlerine
tecdiden berât-ı 'âlîşânımın itâsı lüzûmu sâdır
olan fermân-ı 'âlîşânım iktizâsından görünmüş
olmağla li-ecli't-tecdid takdim kılınan berevât-ı
şerîfe-i mezkûreden Haremeyn-i muhteremeyn
hazînesinden mazbût İstanbul ve gayride vâki'
vezîr-i a'zam-ı esbak müteveffâ Gâzî Murâd Pâşâ
Vakfî'ndan almak üzere yevmî bir akçe vazîfe ile
Konya'da Hazret-i Mevlânâ kuddise sırrıbul-'âlî
türbe-i şerîfesinde nısf hisse Mesnevîhanlık cibeti
ikiyüz altmış beş senesi Mubaremü'l-barâmının
onuncu günü târihiyle 'uhdelerinde olduğu kayden
tebeyyün iden işbu râfi'ân-ı tevkî-i refîi's-şân-ı
hâkânî Mehmed Sa'id ve İsmâ'il ibney Seyyid
İsmâ'il Çelebiler zîde salâhubümâyâ tecdiden bu
berât-ı hümâyûnumu virdim ve buyurdum ki
mûmâ-ileyhimâ kemâ fi's-sâbık bilâ kusûr edâ-yı
hüsn-i hidmet olunmak şartıyla cibet-i mezbûre
hissesine vazîfe-i mersûmesiyle mutasarrıf olalar
tabrîren fi'l-yevmî'l-'âşir min şehr-i Cemâziye'l-
ûlâ li-sene seb'â ve tis'in ve mi'teyn ve elf (10
Cemâziye'l-evvel 1297 / 20 Nisan 1880).*

*Be-makâm-ı Kostantiniyye el-mabrûse.
Evkâf-ı hümâyûn hazîne-i celîlesine mahsûs
berât-ı 'âlîşân yazılmak için varakadır yalnız on
guruşdur.⁵*

Mesnevîhanlık İcazeti

Eylül 1923'te Fatih Câmîi Mesnevîhanlığı görevi
için Üsküdar Mevlevîhânesi şeyhi Ahmed
Remzî vâsıtasıyla Abdülhalim Çelebi Efendi

⁵ Bayram Ürekli, İzzet Sak, Konya Mevlânâ Müzesi Arşivinde Bulunan Fer-
mân ve Berâtlar, Konya 2021, s.198-199

tarafından Tahirülmevlevî'ye⁶ gönderilen "Mesnevîhanlık icâzetnâmesi" şu şekildedir:

"Dâbil-i tarîkû'z-zevk ve'l-viddân sâlik-i meslekü's-şevk ve'l-irfân rûh-ı pür-fütûhum arâfetlu Mehmed Tâbir'ül-Mevlevî Dede Efendi dâme feyzubû tabiyyât-ı vâfiye ve teslîmât-ı sâfiye iblâğıyla inhâ olunur ki fitrat-ı zâtîyenize mevhibe-i Rabbânî ve tevfikât-ı samedânî olan fazl u irfân-ı hakîkîmiz icâbinca cedd-i emcedim kutb-ı arşü'l-bilâfe ve şems-i semâü'r-re'fe kibletü'l-ârifin ve Kâbetü't-tâifin sultânü'l-kâmilîn vâris-i ekmeli'l-mürselîn Cenâb-ı Mevlânâ Celâleddîn âzzemallâhu zikruba ve radiyallâhu anhu efendimiz hazretlerine ezeli ve ebedi intisabla tarikat-ı alîyemize der-kâr olan râbta ve teslîmiyet ve kıdeminize binâen neseben ve tarikaten dâ-i fakîre mevrûs ve mevhûb icâze üzerine Mesnevîhanlara mahsus olan destâr-ı şerîf misillü kenarı açık destâr-ı şerîf sarınmağa bu kerre tarafımızdan destûr ve icâzet verilmiş olmağla eyyâm ve leyâlî-i mübâreke ve resmîyede hâme-i fezâi'l-alâmenizi tâc-i imâmedâr-ı evliyâullah ile tezyîn ve tenvîr eyliyesiz.

Bâkî veffakinallâh ve iyyâküm ve'l-hamdulillâh ve selâmün alâ ibâdihillezîne istafâ fi Cumâdelülâ sene ihdâ ve erba in ve selâse mie ve elf.

Câ-nişîn-i Hazret-i Mevlânâ Mesnevî-hân eş-Şeyh'ül-fakîr Abdülhalim bin Hazret-i Mevlânâ."

Mesnevî Dersleri

Orhan Okay, 1948'de Tahirülmevlevî'nin Süleymaniye Camii'nde yaptığı Mesnevî Dersleri'ni şöyle anlatmaktadır:

⁶ Alim Kahraman, "Tâhirülmevlevî", TDV İslâm Ansiklopedisi, İstanbul, 2009, c.39 s.407-409.

⁷ Mehmed Zeki Pakalın, Tarih Deyimleri ve Terimleri Sözlüğü, İstanbul, 1971, c. 1, s. 432

"Tahir Olgun'un 1948 yılı Şubatında Süleymaniye Camii'nde Mesnevî okutacağını duyduğum zaman takip etmeye karar verdim. Vefa Lisesi'nde okumakta olduğumdan ve cami bize çok yakın olduğundan hemen hiçbirini kaçırmadan bütün dersleri takip etmem o kadar zor olmadı.

Mesnevî Dersleri, cumartesi günleri öğle namazından sonra Süleymaniye Camii'nin dört sütunundan mihraba yakın ve doğu tarafında bulunan sütunun dibinde, alçakça bir kürsüde veriliyordu. Önceleri namazdan sonra cemaatin çoğu tecessüsle dersleri takip ederken bir süre sonra daha seçkin, entelektüel bir grup oluşmaya başladı. Aklımda kaldığı kadar otuz ila elli arasında bir dinleyici kitlesi vardı.

Tahir Olgun ilk derste Süleymaniye Camii'nde bu derslerin verilmesinin bir vakıf gereği olduğunu ve bu tarihten galiba iki yüz sene kadar evvel Kubat Çavuş adında biri tarafından vakfedilmiş olduğunu anlattı.

Hafif kısık, yumuşak, biraz gevrek bir sesi vardı. Yaşı yetmişin üzerindeydi ve kırçıl kısa sakalı yumuşak ifadeli çehresini çevreliyordu.

Mesnevî'den beyitler okuya okuya, bazen sadece tercüme ederek, fakat çok defa uzun yahut kısa açıklamalarla dersini verirdi. Beyitleri şerh ederken ilgisi dolayısıyla ayet ve hadisler zikreder, tarihi hadiseleri anlatırdı.

Gerektikçe Sadi'den, Hafız'dan, Muallim Naci'den, Mehmed Akif'ten, diğer Türk şairlerinden ve kendi müellefatından beyitler okur, araya evliyâ menkıbeleri hatta fıkralar sokuşturur, bazen da kendi hayatından bir takım hatıralar ilâve ederdi. Tabi okuduğu beyitlerle daima ilişki kurarak. Yani dinleyicileri sıkmayan bir takrir (anlatım) tarzı vardı. Gerek Arapça gerekse Farsça

telaffuzunda kendisini sıkımsaz, mahreçlerde rahat bir Osmanlı telaffuzunu tercih ederdi.

Mesnevî şerhine Arapça dibâcesinden başladı. Galiba bu bahis üç ders, yani üç hafta sürdü. Sonra Mesnevî'nin on sekiz beyitlik ilk bölümü üzerinde de epey teferruatlı (ayrıntılı) olarak durdu. Hele bazı beyitleri uzun uzun açıklıyor, adeta her kelimesinin tasavvufi olarak manasını veriyordu.

Anlattığı fıkralarda veya gerçek hadiselerde hoşlanmadığı bir kişi bahis konusu ise “herif-i na-şerifin biri...” diye başlar, sevdiği ve takdir ettiği bir insan ise “urefadan (ariflerden) bir zat ...” gibi daha saygılı ifadeler kullanırdı.

Dersler bir süre ilerledikten sonra başlangıç ve bitişlerinin belirlendiğini, adeta klasik denilebilecek bir kalıba girdiğini fark ettim. Hemen her derste tekrar edildiği için de ezberlemiş oldum:

Euzü-besmeleden sonra “Rabbî’şrahî sadrî ve yessirî emri v’ahlül ukdeten min lisânî yefkahû kavli: Ya Rabbi, göğsümü ferahlat, işimi kolaylaştır, dilimdeki düğümü çöz ki sözümü iyi anlasınlar” ayetlerini okurdu.

Sonra Mesnevî'den:

“Tu megu mara bedan şeh bar nist
Ba keriman karha düşvar nist”

“Bize o şahın huzuruna çıkma müsaadesi yoktur deme. Kerem sahipleriyle iş yapmak zor değildir.” beytini okur ve “Ders-i sabıkta (geçen derste) şu beyitte kalmıştık ...” diyerek konuya girerdi.

Herhalde bir veya bir buçuk saat kadar devam eden ders bittikten sonra da

“İnçünün fermud Mevlânâ-yı mâ
Kâşif-i esrar ha-yı kibriya

İn ne necmest ü ne remlest ü ne hab
Vahy-i Hak vallahü a’lem bi’s-savab”

“Büyük sırları açan, efendimiz, Mevlânâ’mız böyle buyurmuştur. Bu ne yıldız falıdır, ne gaipten haberdır, ne de rüya! Allah’tan ilhamdır, doğrusunu Allah bilir.” kıtasıyla bitirirdi.

Derslere benim dışımda devam edenlerden bazılarına dikkat ettiğim zaman Mevleviliğin yaşamakta olduğu anlamıştım. Aralarında muhakkak Mevlevî olan veya Mevlevimeşreb olanlar vardı. Bazılarının ellerinde koca Mesnevî ciltleri vardı ve dersleri beyitler üzerinde takip ediyorlardı. Bazıları kürsünün önünde diz çöküp otururken belli belirsiz bir şekilde zemine dudakların değdiriyorlardı.

Dersler bir süre ilerledikten sonra o sıralarda Sultan Ahmed Camii’nin baş imamı olan Sadettin Kaynak da devamla başladı. Tahirülmevlevî, Yukarıda zikrettiğim kıtayı okuyup derse son verdikten sonra gözleriyle cemaat arasında Sadettin Kaynak’ı arar, onu görünce “Sadettin Bey, bir aşır-ı şerif lütfeder misiniz?” derdi. Epeyce şişman gövdesiyle bağdaş kurup oturmakta olan Sadettin Kaynak da bu rica üzerine dizleri üzerinde güçlülükle doğrulur, iri ve biraz patlak gözlerini devire devire bir aşır okurdu.

Tahirülmevlevî eski insanlarımızın pek çoğu gibi mahviyet sahibi idi. Kendisinden “bu fakir” diye bahsederdi. Mevlânâ muhibbi idi ve onu son derece saygılı bir dille “Cenabı Mevlânâ Hazreti Pir” gibi hürmet lafızları kullanarak anardı. Elini öpmek istediğiniz zaman, Mevlevîlikte adet olduğu üzere, o da eğilip sizin elinizi öperdi.

Mesnevî Dersleri ilk yıl tamamen Süleymaniye Camii’nde verildi. Tahir Olgun’un yaşı ve biraz da sağlığının bozulduğu yıllardı. İlk

yılın sonunda, sonbahara doğru, Süleymaniye bayağı soğuk olmaya başlamıştı. Büyük, loş ve kuzeye yani Boğaz'a bakan camiin, herhangi bir ısınma imkânı olmadığı gibi cemaati de fazla olmadığından epeyce düşünüyordu.

Bir gün Hoca, "Bu mübarek cami fazla soğuk oldu. Müftülüğe bildirdim, Peygamberimizin sünnetine ittiba ederek, bundan sonra daha ılık bir semtte, Laleli Camii'nde devam edeceğiz" dedi. Ondan sonra dersler Laleli Camii'ne alındı. Orası Marmara'ya, yani güneye baktığı için gerçekten daha ılıktı.

Tahirülmevlevî'nin bu dersleri kısa süre sonra, 1949 Şubatından itibaren formlar halinde basılmaya da başlandı. 1950 yılının sonlarına doğru hoca hastalandı. Dersler seyrekleşti. Sonra hiç devam edemez oldu. Haseki Hastahanesi'ne yatırdılar. 1951 yılının güneşli bir Haziran gününde vefat etti."⁸

Konyalı Mesnevîhanlar

Hız. Mevlânâ hayatta iken dervişlerinin çoğunun Farsça bilmesi, bilmeyenlerin ise bizzat Mevlânâ'nın kendisinden istifade etmesi veya bilenlere sorarak öğrenmesi nedeniyle onun döneminde "mesnevîhanlık" diye bir müessesesi yoktu. Hız. Mevlânâ'nın 1273'te vefatından sonra Hüsâmeddin Çelebî, Hız. Mevlânâ'nın halifesi olmuş, müritlerin yetişmesi için Mesnevî dersleri vermeye başlamıştır. On sene şeyhlik yapan Hüsâmeddin Çelebî, bir çok mesnevîhanın yetişmesine öncülük ederek "Mesnevîhanlık" makamını resmî hüviyete kavuşturmuştur.

8 M. Orhan Okay, Osmanlı'da "Mesnevîhanlık Gelenegi ve Son Mesnevîhanlardan Tahirülmevlevî", X. Milli Mevlânâ Kongresi, 2-3 Mayıs 2002, Konya, 2002, 2-3 Mayıs 2002, s. 311-313; Orhan Okay, "Zarif Bir Mesnevîhan", Yedi, İklim, Aralık 1992, sy.33 s.88-89

Özellikle cuma namazlarının ardından Mevlânâ Türbesi'nde Kur'an-ı Kerim tilâveti ve ardından sema yapılmasını gelenek hâline getirmiştir.⁹ 24 Ekim 1284'te Konya'da vefat eden Hüsâmeddin Çelebi Mevlânâ'nın baş ucuna defnedilmiştir.¹⁰

Hüsâmettin Çelebi'den itibaren günümüze kadar pek çok Mesnevîhan yetişmiştir. Sultan Veled (v. 1312),¹¹ Ulu Ârif Çelebî, Mesnevîhan

Veled İzbudak Çelebi

9 Nuri Şimşekler, "Hüsâmeddin Çelebi" Konya Ansiklopedisi, c.4, s.252-253

10 Hekim Şifai [F. Nafiz Uzluk], "Sultan Veled", Milli Mecmua, 21 Şubat 1340 [21 Şubat 1924], Yıl: I, S. 9, s. 140-142; 20 Mart 1340 [20 Mart 1924], Yıl: I, S. 11, s. 166-168; H. Ahmet Sevgi, "Hüsâmeddin Çelebi", TDV İslâm Ansiklopesi c.18, s. 512

11 Veyis Değirmençay, "Sultan Veled", Konya Ansiklopedisi, C.8, s.148-154

Sıraceddin,¹² Ahmet Eflâki (v. 1360),¹³ Derviş Hafız Konevî (v.1543),¹⁴ Derviş Senai (v.1543),¹⁵ Sinan Dede (v. 1561),¹⁶ Derviş Dede (v. 1564),¹⁷ Şeyh Abdüllatif (v. 1574),¹⁸ Şeyh Abdülkerim (v.1589),¹⁹ Hafız Çelebi (v.1590),²⁰ Derviş Mânevî Konevî (v.1591),²¹ Alâyî (16. Yüzyıl),²² Derviş Mahmud Dede (v.1601),²³ Mehmet Semai Çelebi (v.1620),²⁴ Seyyit Ali Efendi (v.1624),²⁵ Abdülhay Efendi (v.1633),²⁶ Kasım Efendi (v.1639),²⁷ Derviş İbrahim Efendi (1654),²⁸ Mesnevîhan Ali Efendi (1669),²⁹ Mehmet Efendi,³⁰ Ömer

Efendi (v.1719),³¹ Mehmet Efendi (v.1732),³² Seyyit Ali Çelebi (v.1776),³³ Trabzonî Şeyh Ahmed Dede (v. 1777),³⁴ el-Hac Mesnevîhan Ali Efendi (v. 1775),³⁵ Şeyh Hasan Sükûtî Efendi (v. 1793),³⁶ Mesnevîhan Süleyman Efendi (v. 1800),³⁷ Burhanzade Abdülkadir Dede (v. 1832),³⁸ Mehmet Vecdi Dede (v. 1833),³⁹ Hemdem Çelebi (v. 1859),⁴⁰ Nakşî Baba (v. 1860),⁴¹ Seyyid Ali (v. 1874),⁴² Kalender Efendi (v.1880),⁴³ Eyüb Sabri Çelebi (v.1883),⁴⁴ Ağazade Ebubekir Sami Efendi (v.1915),⁴⁵ ve Hacı Rıza Dede (v.1919),⁴⁶ kaynaklarda “Mesnevîhan” olarak isimleri geçen kimselerden bazılarıdır.

Filibeli Sıdkı Dede

- 12 Ahmet Eflaki, Menâkibü'l-ârifin, c.1, s. 257
13 Nuri Şimşekler, “Ahmet Eflâki”, Konya Ansiklopedisi, c. 1, s. 64-66;
Nuri Şimşekler, “Ariflerin Menkıbeleri”, Konya Ansiklopedisi, c.1, 257-258
14 Emine Yeniterzi, “Derviş Manevi”, Konya Ansiklopedisi, c.3, s.78
15 Emine Yeniterzi, “Derviş Senai”, Konya Ansiklopedisi, c.3, s.78
16 Selçuk Es, Büyük Konya Ansiklopedisi, s.2384
17 Selçuk Es, Büyük Konya Ansiklopedisi, s.605
18 Selçuk Es, Büyük Konya Ansiklopedisi, s.107
19 Selçuk Es, Büyük Konya Ansiklopedisi, s.107
20 Selçuk Es, Büyük Konya Ansiklopedisi, s.909
21 Sadeddin Nüzhet Ergun-Mehmet Ferit Uğur, s. 40; Emine Yeniterzi, “Derviş Manevi”, Konya Ansiklopedisi, c.3, s.133
22 Semra Tunç, “Alâyî”, Konya Ansiklopedisi, c.1, s.175
23 Selçuk Es, Büyük Konya Ansiklopedisi, s.1556
24 Selçuk Es, Büyük Konya Ansiklopedisi, s.1741
25 Selçuk Es, Büyük Konya Ansiklopedisi, s.2366
26 Selçuk Es, Büyük Konya Ansiklopedisi, s.91
27 Sadeddin Nüzhet Ergun-Mehmet Ferit Uğur, Konya Halkiyat Harsiyatı, s.84
28 Selçuk Es, Büyük Konya Ansiklopedisi, s.1167
29 Osmanlı Arşivi, İE.EV.18.2101
30 Selçuk Es, Büyük Konya Ansiklopedisi, s.1650

- 31 Selçuk Es, Büyük Konya Ansiklopedisi, s.2114
32 Selçuk Es, Büyük Konya Ansiklopedisi, s.1684
33 Yakup Şafak, “Seyyid Ali Çelebi”, Konya Ansiklopedisi, c. 8, s. 59
34 Necati Elgin, “Konya İlim Muhitinde Yetişen Trabzonî Şeyh Ahmed Dede (Mesnevîhan, Mutasavvıf, Şair, Fakih ve Müellif)”, Anıt, Ocak-Şubat 1959, sy. 24, s. 10-12.
35 Osmanlı Arşivi, C.DH..200-9975
36 Osmanlı Arşivi, C.MF..46-2290
37 Osmanlı Arşivleri, C.İKTS, 14-675
38 Yakup Şafak, “Seyyit Abdülkadir Efendi” Konya Ansiklopedisi, c.8, s.17; *İbrahim Kunt*, “Abdülkadir Dede”, Konya Ansiklopedisi, 1/21
39 Selçuk Es, Büyük Konya Ansiklopedisi, s.1754
40 Yakup Şafak, “Hemdem Çelebi”, Konya Ansiklopedisi, c.4, s. 222-223
41 Selçuk Es, Büyük Konya Ansiklopedisi, s.1972
42 Selçuk Es vefat tarihini 1774 olarak vermektedir. Bakınız: Selçuk Es, Büyük Konya Ansiklopedisi, s.2350
43 Mehmet Ali Uz, “İçelli Ahmet Fevzi Efendi”, Konya Ansiklopedisi, c. 4, s.321-322; Veli Sabri Uyar, Konya Bilginleri, Konya, sy. 121-122, s.44
44 Yakup Şafak, “Eyüb Sabri Çelebi”, Konya Ansiklopedisi, c. 8, s. 18
45 M. Ali Uz “Ağazade Ebubekir Sami Efendi”, Konya Ansiklopedisi 1/37
46 Veli Sabri Uyar, “Hattatlar Armağanı”, Konya, Eylül-Ekim 1949, sy. 131-132, s.23-24

Son Mesnevîhan: Filibeli Sıdkı Dede

Konya'da Mevlânâ Dergâhı'nın son Mesnevîhanı Filibeli Sıdkı Dede'dir (v.1933). Sıdkı Dede, 1824'te Filibe'de doğdu. İlk öğrenimini Filibe'de yaptı. Gördüğü bir rüya üzerine 1851'de İstanbul'a geldi. Kadiasker Filibeli Halil Fevzi Efendi'den Arapça ve Farsça öğrendi. Konya müftüsü Kadınhanılı Hacı Hüseyin Feyzi Efendi ile birlikte İstanbul'da Şakir Efendi'den icazetname alarak Konya'ya geldi. 1875'te Mevlânâ Dergâhı'nda Mesnevîhan Hacı Eyüp Çelebi'nin 1883'te vefatı üzerine onun yerine Mesnevîhan oldu. 1885'te sabah, akşam, yatsı namazları ile Cuma ve Bayram namazlarını kıldırmak üzere berat ile Sultan Selim Camii'nde hatiplik görevine tayin edildi. Tekkelerin kapatılmasına kadar Mevlânâ Dergâhı'nda Mesnevîhanlık görevini ifa ederek üç defa Hz. Mevlânâ'nın Mesnevî'sini hatmetti. Arapça ve Farsça dillerini anadili gibi bilirdi. Sülüs, nesih ve talik yazardı. Güzel hakkaklığı, mühürcülüğü vardı. 1933'te Konya'da vefat etti. Üçler Mezarlığı'nda metfundur.⁴⁷

Sonuç

Sonuç olarak Mesnevîhanlık, 13. asırda Konya'da doğmuş ve Mevlevîlik Tarikatı içinde kurumsallarak varlığını 20. yüzyıla kadar devam ettirmiştir. Yedi yüzyıl kültür ve irfan hayatımıza yön veren Mesnevîhanlık kurumu 1924'te tarihe kavuşmuştur.

Ancak gayri resmi olarak Baba Hüsnü Ozanbay (v.1942) ⁴⁸, Vakıflar müdürü Mehmet

Hayri Bey (v.1946), Veled İzbudak Çelebi (v.1955)⁴⁹, Tahirül Mevlevî (v.1952)⁵⁰ ve Şefik Can (v.2005)⁵¹ Cumhuriyet döneminde “Mesnevîhan” olarak faaliyetlerine devam ettiren kimseler arasındadır.

1946'dan sonra çok partili hayatla birlikte Mevlânâ ihtifallerine izin verilmeye başlanmış ve bundan sonra Mesnevî'den dersler verme konusu yeniden canlanmaya başlamıştır. Bu tarihten itibaren Tahir Büyükkörükçü, Mehmet Muhlis Koner, Prof. Dr. Ali Osman Koçkuzu, Prof. Dr. Adnan Karaismailoğlu, Doç. Dr. Yakup Şafak, Doç. Dr. Nuri Şimşekler, Tuğrul İnançer, Ahmet Özkan (müftü), Dr. Faik Özdengül ve Hasan Yaşar Beylerin yaptıkları dersler Hz. Mevlânâ ve *Mesnevî*'si üzerine dikkatleri çekmeye devam etmektedir.

Kaynaklar

Ahmet Çelik, “Konya'da Dağıstanlı Bir Şair: Baba Hüsnü”, Akademik sayfalar, 25 Mart 2020, sy.10, s.152-160

Ahmet Eflaki, Menâkibü'l-ârifin (Ariflerin Menkibeleri), Çeviren: Tahsin Yazıcı, İstanbul 1973

Alim Kahraman, “Tâhirülmevlevî”, TDV İslam Ansiklopedisi, c.39 s.407-409

Bilal Kemikli, “Mesnevîhan”, TDV İslam Ansiklopedisi, c. 6, s. 326

Cihat Arıncı, “Mevlânâ Bendesî Şefik Can Dede”, Anlayış, Nisan 2005, sy.23. s.82

Emine Yeniterzi, “Derviş Manevî”, Konya Ansiklopedisi, c.3, s.133

47 Mehmet Zeki (Dolbay), “Sıdkı Dede Efendi”, Babalık, 11 Temmuz 1933; Şahabettin Uzluk, “Mesnevîhan Filibeli Sıtkı Dede,” Âsitâne Ocak 2010, sy.1, s.10-11

48 Veli Sabri Uyar, “Hattatlar Armağanı”, Konya, Ocak-Şubat, 1949, sy. 123-124, s.10-11; Ahmet Çelik, “Konya'da Dağıstanlı Bir Şair: Baba Hüsnü”, Akademik sayfalar, 25 Mart 2020, sy.10, s.152-160

49 Mustafa Kara, “İzbudak, Veled Çelebi” TDV İslâm Ansiklopedisi, İstanbul, 2001, c.23, s.503-505

50 Alim Kahraman, “Tâhirülmevlevî”, TDV İslâm Ansiklopedisi, İstanbul, 2009, c.39 s.407-409.

51 Nur Artıran, “Can, Şefik” Konya Ansiklopedisi, c. 2 , s. 225

- Emine Yeniterzi, “Derviş Senai”, Konya Ansiklopedisi, c.3, s.78
- H. Ahmet Sevgi, “Hüsameddin Çelebi”, TDV İslam Ansiklopedisi c.18, s. 512
- Hekim Şifai [F. Nafiz Uzluk], “Sultan Veled”, Milli Mecmua, 21 Şubat 1340 [21 Şubat 1924], Yıl: I, S. 9, s. 140-142; 20 Mart 1340 [20 Mart 1924], Yıl: I, S. 11, s. 166-168.
- İbrahim Kunt, “Abdülkadir Dede”, Konya Ansiklopedisi, c.1, s.21
- M. Ali Uz, “Ağazade Ebubekir Sami Efendi”, Konya Ansiklopedisi, c.1, s.37
- M. Orhan Okay, Osmanlı’da “Mesnevihanlık Gelenegi ve Son Mesnevihanlardan Tahirülmevlevî”, X. Milli Mevlânâ Kongresi, 2-3 Mayıs 2002, Konya, 2002, 2-3 Mayıs 2002, s. 311-313
- Mehmed Zeki Pakalın , Tarih Deyimleri ve Terimleri Sözlüğü, İstanbul 1971
- Mehmet Ali Uz, “İçelli Ahmet Fevzi Efendi”, Konya Ansiklopedisi, c. 4, s.321-322
- Mehmet Zeki (Dolbay), “Sıdkı Dede Efendi”, Babalık, 11 Temmuz 1933
- Mustafa Kara, “İzbudak, Veled Çelebi” TDV İslâm Ansiklopedisi, İstanbul, 2001, c.23, s.503-505
- Necati Elgin, “Konya İlim Muhitinde Yetişen Trabzonî Şeyh Ahmed Dede (Mesnevihan, Mutasavvıf, Şair, Fakih ve Müellif)”, Anıt, Ocak-Şubat 1959, sy. 24, s. 10-12
- Nur Artıran, “Can, Şefik” Konya Ansiklopedisi, c. 2 , s. 225
- Nuri Şimşekler, “Ahmet Eflâki”, Konya Ansiklopedisi, c. 1, s. 64-66;
- Nuri Şimşekler, “Ariflerin Menkıbeleri”, Konya Ansiklopedisi, c.1, 257-258
- Nuri Şimşekler, “Hüsameddin Çelebi”, Konya Ansiklopedisi, c.4, s.252-253
- Orhan Okay, “Zarif Bir Mesnevihan”, Yedi, İklim, Aralık 1992, sy.33 s.88-89
- Osmanlı Arşivi, A. DVNSMHH.d...40-241
- Osmanlı Arşivi, A.DVNSMHH.d...2-922
- Osmanlı Arşivi, AE.SABH.I.. 254-17092
- Osmanlı Arşivi, AE.SSLM.III, 228-13339
- Osmanlı Arşivi, C..DH..200-9975
- Osmanlı Arşivi, C..EV.. 410-20785
- Osmanlı Arşivi, C..EV.. 529-26730
- Osmanlı Arşivi, C..MF..29-1430
- Osmanlı Arşivi, C..MF.20-980.
- Osmanlı Arşivi, C.EV.438-22159
- Osmanlı Arşivi, C.MF..46-2290
- Osmanlı Arşivi, İE.EV.18.2101
- Osmanlı Arşivi, TS.MA.d.7146
- Osmanlı Arşivleri, C..İKTS, 14-675
- Sadeddin Nüzhet Ergun-Mehmet Ferit Uğur, Konya Halkiyat Harsiyatı, Konya 2022
- Selçuk Es, Büyük Konya Ansiklopedisi, Konya, Dizgi On-Bil Yazılım
- Semra Tunç, “Alâyi”, Konya Ansiklopedisi, c.1, s.175
- Şahabettin Uzluk, “Mesnevihan Filibeli Sıtkı Dede,” Âsitâne, Ocak, 2010, sy.1, s.10-11
- Veli Sabri Uyar, “Hattatlar Armağanı”, Konya, Eylül-Ekim 1949, sy. 131-132, s.23-24
- Veli Sabri Uyar, “Hattatlar Armağanı”, Konya, Mayıs, 1948, sy. 115, s.14-15
- Veli Sabri Uyar, “Hattatlar Armağanı”, Konya, Ocak-Şubat, 1949, sy. 123-124, s.10-11;
- Veli Sabri Uyar, Konya Bilginleri , Konya, sy. 121-122, s.44
- Veyis Değirmençay, “Sultan Veled”, Konya Ansiklopedisi, C.8, s.148-154
- Yakup Şafak, “Eyüb Sabri Çelebi”, Konya Ansiklopedisi, c. 8, s. 18
- Yakup Şafak, “Hemdem Çelebi”, Konay Ansiklopedisi, c.4, s. 222-223
- Yakup Şafak, “Seyyid Ali Çelebi”, Konya Ansiklopedisi, c. 8, s. 59
- Yakup Şafak, “Seyyit Abdülkadir Efendi” Konya Ansiklopedisi, c.8, s.17

Kültür ve Sosyal İşler Daire Başkanlığı
Mevlana Kültür Merkezi. Çimenlik Mahallesi. Aslanlı Kışla Caddesi. No:8
Karatay/KONYA